

POZNÁMKY K LEGÁLNÍ DEFINICI TRESTNÉHO ČINU V OSNOVĚ TRESTNÍHO ZÁKONÍKU 2006 (ČESKÉ, MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ A EVROPSKOPRÁVNÍ PŘÍSTUPY)

prof. JUDr. VLADIMÍR KRATOCHVÍL, CSc.

Katedra trestního práva Právnické fakulty MU Brno

I. ÚVODEM

Stejně, jako v roce 2006 přišlo v pravou chvíli pozvání na odborný seminář organizovaný katedrou trestního práva Fakulty právnické ZČU v Plzni,¹ tak i dnes přispívá takřka „za pět minut dvanáct“ stejnou iniciativou katedra trestního práva Právnické fakulty UK v Praze, za což jí patří rovněž upřímné poděkování a ocenění. Stranou těchto aktivit nezůstává ovšem ani katedra brněnská.² Myslím, že nejen minule, ale i dnes může být a nepochybně bude vyvolána diskuse o tom, jak dále v období zatím nenaplněné rekodifikace českého trestního práva hmotného.

Následující sdělení nemá samozřejmě ambici předložit hotové řešení problému, uvedeného v nadpise. Spíše chce jen vyslovit, popř. i oslovit některými náměty účastníky této konference a přispět tím k očekávané diskusi, v „předvečer“ připomínkového řízení k osnově trestního zákoníku z roku 2006 (dále i „osnova“, tj. i její dřívější verze).³

V zájmu vyloučení případného nedorozumění hned na začátku chci zdůraznit, že se v tomto textu jedná o pojetí trestného činu v roli základu trestní odpovědnosti (tj. *viny*), a sice z hlediska právní úpravy připravené (*de lege ferenda*) a v případě jejího akceptování posléze platné a účinné (tedy *de lege lata*). Stranou zůstává pojetí trestného činu z pohledu právních následků základů trestní odpovědnosti (tj. ukládání *trestů, ochranných opatření a opatření*).⁴

¹ Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006.

² Žatecká, E., Kučera, P., Seminář „Právně-filozofická východiska trestní politiky v procesu evropské integrace. K odkazu Jaroslava Kallaba“ (Brno, 13. 2. 2007), *Trestněprávní revue*, VI, 2007, 4, str. 120.

³ Šámal, P. Osnova trestního zákoníku 2004–2006. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2006. Touto cestou chci zároveň alespoň částečně přispět k úkolu teorie, který jsem si dovolil formulovat už dříve, v návaznosti na zamítnutou osnovu; Kratochvíl, V. K pojetí trestného činu v návrhu trestního zákoníku České republiky 2006 (*glosa postrekodifikační*). *Trestněprávní revue*, V, 2006, 5, str. 133.

⁴ K diferencovanému fungování trestného činu a jeho materiální stránky *de lege lata* z hlediska *viny* a trestu podrobně srov. Kratochvíl, V. a kol. *Trestní právo hmotné*. Obecná část. 3. vyd. Brno: MU v Brně, 2002/2003/2006, str. 169 a n., str. 180 a n.

II. POJETÍ, POJEM (DEFINICE) TRESTNÉHO ČINU V OSNOVĚ – VÝVOJ V LETECH 2001–2006⁵

Jak známo, Legislativní rada vlády ČR (dále i „LRV“) již ve svém stanovisku z 22. 3. 2001 se přiklonila k čistě *formálnímu* pojetí trestného činu. To bylo vyjádřeno § 13 osnovy z r. 2002/2003 touto legální definicí:

§ 13

Trestný čin

1) *Trestným činem je protiprávní čin, který zákon označuje za trestný a (který) vykazuje znaky uvedené v tomto nebo jiném zákoně vymezujícím trestné činy.*

Při dalším projednávání osnovy v pracovní skupině LRV dne 10. 11. 2003, na základě diskuse o konečné podobě citovaného ustanovení, se objevil požadavek dopracovat jeho znění tak, aby se výrazem „formální pojetí“ trestného činu, užitým v důvodové zprávě, obsahově, tedy pojmově nadále rozumělo takové pojetí, které by při výkladu a aplikaci přijatého trestního zákoníku vycházelo z kombinovaného, nikoliv jen formálního pojetí. Tedy z kombinace prvohadé *formální* stránky (znaků skutkové podstaty), jakož i stránky *materiální* (nebezpečnosti, škodlivosti, závažnosti činu), coby korektivu prvně uvedeně.⁶ Byl proto předložen následující návrh dikce ustanovení § 13 osnovy, modifikovaný v odst. 1 a zejména doplněný o odst. 2:

§ 13

- 1) *Trestným činem je protiprávní čin, který (trestní) zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*
- 2) *Čin, jehož závažnost je nepatrná vzhledem k významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, ke způsobu provedení činu a jeho následku, k osobě pachatele, k míře jeho zavinění, k pohnutce nebo k cíli, jejichž naplnění takový zákon vyžaduje, není trestným činem.*

Ten byl přijat většinou členů zmíněné pracovní komise. Při vlastním projednávání této modifikace v plénu LRV doplněný odstavec 2 neprošel, a to ani později (viz zasedání LRV 25. 3. 2004). V této podobě, tedy jen ve znění odstavce 1, se dostal § 13 i do samotné paragrafované osnovy trestního zákoníku, Poslanecké sněmovně PČR vládou předložené dne 21. 7. 2004 (sněmovní tisk č. 744). Už v rámci

⁵ Podrobně viz *Kratochvíl, V. K pojetí trestného činu v návrhu trestního zákoníku České republiky 2006 (glosa postrekodifikační)*. Trestněprávní revue, V, 2006, 5, str. 129 a n.

⁶ O takovém pojetí, označovaném jako „*formálně-materiální*“, se uvažovalo již ve II. a III. verzi *Koncepce (Návrhu koncepce) nové kodifikace trestního práva hmotného ČR z let 1999 a 2000*. Z nich verze II. (1999) byla projednána též v Rekodifikační komisi MS dne 8. 11. 1999. Podle ní „*Materiální korektiv bude možno aplikovat výlučně ve prospěch pachatele a pouze v rámci zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu.*“; str. 4 citované II. verze *Koncepce*. Kořeny těchto návrhů lze nalézt už v materiálu Rekodifikační komise MS z roku 1996, srov. blíže *Kratochvíl, V. České trestní právo stále v pohybu. Trestní právo, I, 1996, 4, str. 2–6* a tam uvedené návrhy legislativního vyjádření definice trestného činu, str. 3.

prvního čtení na jednání Sněmovny dne 14. 10. 2004 se však vůči formálnímu pojetí trestného činu objevily zásadní výhrady.

Proto také pod záštitou ústavně právního výboru Sněmovny dne 18. 1. 2005 proběhl seminář „K vládnímu návrhu trestního zákoníku“, jenž otázku pojetí trestného činu, tedy zda materiálního, či formálního, znovu otevřel. V bohaté diskusi zazněly mnohé zajímavé podněty, některé z nich i časopisecky publikované.⁷ Také Senát, jeho ústavně právní výbor, uspořádal dne 11. 1. 2006 seminář na téma „Výhody a úskalí nového trestního zákoníku“.⁸

Dne 15. 6. 2005 vrací Sněmovna vládní návrh trestního zákoníku po obecné rozpravě ve druhém čtení ústavně právnímu výboru. Ve druhé polovině téhož roku pokračuje druhé čtení, v němž se objevuje významný pozměňovací návrh, kterým se do ustanovení § 396 osnovy vkládá jako interpretační pravidlo nový odstavec 2 následujícího znění, kterýžto stav platí i pro léta 2006–2007:

„(2) Znak trestného činu je třeba vykládat tak, aby v souladu s účelem trestního zákona byl za trestný čin považován jen čin společensky škodlivý.“

Problém pojetí trestného činu „... přijetím onoho pravidla odstraněn nebyl a nepo-
chybně se tak stal jednou z hlavních překážek přijetí zákona...“⁹

III. AKTUÁLNÍ STAV PROBLEMATIKY V LETECH 2006–2007

Výše citované doplnění odstavce 2 v § 396 osnovy „... neznamená návrat k materiálnímu pojetí trestného činu, ... neznamená ani negaci formálního pojetí...“¹⁰ Podle citovaného Šámal: „... i při formálním pojetí trestného činu se vždy uplatňuje aspekt materiální (tzv. materiální protiprávnost) jako jeho korektiv (kurzíva V. K.), přičemž jeho uplatnění je i v souladu s požadavky zákonnosti, poněvadž se uplatňuje v rámci formální zákonné úpravy trestněprávních institutů (kurzíva V. K.), kterou však nenahrazuje, ale pomáhá ji správně vyložit.“¹¹

Jinými slovy řečeno, ustanovení § 396 odst. 2 ve spojení s § 13 vyjadřují tu skutečnost, že osnova respektuje pojetí trestného činu kombinované, opírající se o oba základní přístupy. V tomto okamžiku není až tak podstatné, jak toto pojetí nazveme,¹² nýbrž to, že věcně odpovídá jednak požadavkům legality trestního práva a právní jistoty, jednak že odráží oprávněný postulát řešit interpretačně a aplikačně korekce roz-

⁷ Brožová, J. K vládnímu návrhu trestního zákoníku. Právník, CXXXXIV, 2005, 6, str. 645 a n. Kratochvíl, V. Od materiálního pojetí k formálnímu pojetí trestného činu. Časopis pro právní vědu a praxi, XIII, 2005, 2, str. 169 a n.

⁸ Jedním z „úskalí“ tohoto semináře bylo také to, že se o něm nedověděly např. všechny právnické fakulty v ČR (?)

⁹ Fenyk, J. Návrh trestního zákona České republiky, příčiny a důsledky jeho nepřijetí (Odlišný vývoj a osud projektů trestních zákoníků od vzniku samostatného Československa). Trestní právo, X, 2006, 6, str. 13; viz též Jelínek, J. K novému trestnímu zákoníku. Karlovarská právní revue, II, 2006, 3, str. 4.

¹⁰ Šámal, P. Osnova trestního zákoníku 2004–2006. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 37.

¹¹ Tamtéž.

¹² Kratochvíl, V. Od formálního pojetí trestného činu k formálnímu pojetí trestného činu? In: Krausová, I. (red.): Ve službách práva. Sborník příspěvků k 10. výročí založení pobočky nakladatelství C. H. Beck v Praze. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 253; Kratochvíl, V. Od materiálního pojetí k formálnímu pojetí trestného činu. Časopis pro právní vědu a praxi, II, 2005, 2, str. 172.

sahu materiálního trestního bezpráví v právu materiálním, tj. hmotném, nikoli až dodatečně a výlučně jen v trestním právu procesním (cestou procesní oportunity).¹³

Na podporu výše uvedeného lze odkázat např. i na autory *Solnař, Fenyk, Čísařová*¹⁴, kteří dospívají k závěru, že: „... není zcela nevyhnutelné hmotněprávní korektiv formální stránky trestného činu opouštět ... Posílení zákonitosti možno hledat... v dalším zpracování a zpřesňování a vyvážení kritérií nebezpečnosti činu pro společnost a jejího stupně v nauce a praxi, popřípadě v legislativě. Nenalzáme ... dosti pádných argumentů, jak dále píšít, abychom nemohli touto cestou i nadále pokračovat a kritéria nebezpečnosti činu pro společnost a jejich stupňů i nadále upřesňovat a zdokonalovat, i když jsme si vědomi okolnosti, že současné legislativní práce na novém trestním kodexu se ubírají směrem, který by měl vyústit v procesní princip oportunity trestního stíhání.“

To znamená, že osnovou zamýšlené formální pojetí trestného činu z hlediska viny se neobejde bez nezbytného materiálního korektivu již v samotném trestním právu hmotném. Předpokládají tedy citovaní autoři pojetí kombinované, tj. formální (§ 13 odst. 1 osnovy) s materiálním korektivem (§ 396 odst. 2 osnovy), jinak řečeno, reálně i nadále existující pojetí *formálně-materiální*.

Též např. *Pipek*, s odkazem na *Solnaře*, při důsledném rozlišování „pojmu“ (definice) trestného činu (charakterizujícího povahu trestního bezpráví) a „pojetí“ trestného činu (vymežujícího rozsah trestního bezpráví) konstatuje, že „... formální pojetí a materiální pojem (trestného činu) se nevyklučují...“¹⁵ To by připouštělo teoreticky možnou symbiózu obou výše uvedených ustanovení osnovy.

Pokud bychom tedy v duchu uvedené citace chápali ustanovení § 13 odst. 1 osnovy jako výraz formálního *pojetí* trestného činu, tedy jako způsob provedení (formálního) pojmu trestného činu v pozitivním právu (de lege lata), kdežto dikci ustanovení § 396 odst. 2 osnovy jako materiální pojem trestného činu, čemuž by ostatně napovídalo i označení § 396 („K pojmu trestného činu“), mohla by se obě citovaná ustanovení celkem dobře snášet. Tu jde ale o to, že ustanovení § 396 odst. 2 osnovy z hlediska jeho vlastního obsahu podle mne vyjadřuje spíše „pojetí“ než „pojem“, protože rozsah trestního bezpráví materiálně limituje škodlivostí činu ve vztahu k účelu trestního zákona, byť nedokonale.¹⁶ Proti sobě by tím pádem stálo formální

¹³ *Kratochvíl, V.* Cesty individualizace trestní odpovědnosti, či konstatování trestní neodpovědnosti: hmotně právní nebo procesně právní problém? Právní obzor, LXXXVIII, 2005, 1, str. 13 a n.

¹⁴ *Solnař, V., Fenyk, J., Čísařová, D.* Systém českého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti. Podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Orac, 2003, str. 125.

¹⁵ *Pipek, J.* Formální pojetí trestného činu a princip oportunity. Trestněprávní revue, III, 2004, 11, str. 312–313.

¹⁶ Srov. též *Jelínek, J.* K novému trestnímu zákoníku. Karlovarská právní revue, II, 2006, 3, str. 4; *Válková, H.* Rozcestí české reformy trestního práva hmotného. In: Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006, str. 10; *Pipek, J.* Několik poznámek k reformě trestního práva. In: Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006, str. 50 a násl.; *Růžička, M.* K některým otázkám budoucí podoby trestního zákoníku a návrhu doprovodné novely trestního řádu po neschválení těchto úprav Poslaneckou sněmovnou. In: Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006, str. 74; *Král, V.* Bilance a perspektivy reformy českého trestního práva hmotného. In: Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006, str. 84; *Polák, P.* Několik stručných poznámek k aktuálnímu stavu reko-difikace. In: Válková, H., Stočesová, S. (ed.) Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006, str. 92 a násl.

pojetí (v § 13 odst. 1 osnovy) a materiální pojetí (v § 396 odst. 2 osnovy) trestného činu. To ovšem nekoresponduje logice a podstatě kategorií „pojem“ a „pojetí“ trestního bezpráví, jak je chápe citovaný autor, tudíž ani možnosti jím i mnou připuštěné koexistence formálního pojetí a materiálního pojmu (definice) trestného činu (viz výše odkaz č. 15). Z ní totiž a contrario plyne, jak mám za to, že formální pojetí a materiální pojetí trestného činu vedle sebe obstát dost dobře nemohou, pokud je vnímáme skutečně jako navzájem se vylučující krajnosti v pojetí trestného činu. Jsou-li jako takové obsaženy v jednom zákoně, o skutečném pojetí trestného činu jednoznačně nevypovídají.

Situace se patrně nezmění, ani kdybychom v ustanovení § 13 odst. 1 osnovy spatřovali formální pojem (definici) trestného činu,¹⁷ protože ten se snese jen s formálním a nikoli s materiálním pojetím, jehož výrazem ustanovení § 396 odst. 2 osnovy je.

Neméně podnětné myšlenky v této souvislosti vyslovil i Novotný.¹⁸ Podle jeho názoru „...neznamená formální pojetí trestného činu formální aplikaci trestněprávních norem. I při formálním pojetí je nutná náležitá interpretace trestněprávních norem umožňující poznání jejich smyslu a správnou aplikaci ... Postulát „ultima ratio“ má nepochybně význam i pro interpretaci trestněprávních norem a plyne z něho, že trestnými činy mohou být pouze závažnější případy protispolečenských jednání... Při tomto přístupu má hledisko nebezpečnosti či škodlivosti činu pro chráněné právní hodnoty povahu významného interpretačního principu umožňujícího vyložit zákonnou skutkovou podstatu a její jednotlivé znaky podle jejich smyslu a trestněprávní normu v souladu s jejím účelem. Nejde tedy o pouhý materiální korektiv, neboť korektiv pouze koriguje, pouze upřesňuje. De lege ferenda by bylo možno tento interpretační princip formulovat v novém trestním kodexu výslovně, a to jak v relaci k zákonným skutkovým podstatám, tak i v relaci k okolnostem vylučujícím protiprávnost.“¹⁹

Citovanému textu rozumím tak, že společenská nebezpečnost činu jako interpretační princip, korektiv, by se při výkladu nového zákoníku uplatňovala v relaci k zákonné skutkové podstatě, resp. k jejím jednotlivým znakům, lépe řečeno, jen v rámci těchto znaků, a samozřejmě výlučně *in bonum partem*. Potom ovšem nejde zase o nic jiného než o výše zmíněné *formálně-materiální* pojetí trestného činu, *de lege lata*, z hlediska *viny*, jak bylo a je tradováno již od roku 1994²⁰ dodnes, a bylo též navrhováno v materiálech rekodifikační komise MS České republiky zhruba od roku 1996 (srov. odkaz č. 6). To, co předjímá citovaný O. Novotný v poslední větě uvedené citace, je dnes, jak mám za to, ztělesněno právě v dikci ustanovení § 396 odst. 2 osnovy.

Z výše uvedeného mi proto vyplývá, že v osnově obsažená ustanovení § 13 odst. 1 a § 396 odst. 2 objektivně a reálně vyjadřují *formálně-materiální* pojetí trestného

¹⁷ Pipek, J. Formální pojetí trestného činu a princip oportunity. Trestněprávní revue, III, 2004, 11, str. 313: „... materiální pojetí nutně a výhradně může vycházet pouze z materiálního pojmu trestného činu ... formální pojem a formální pojetí se kryjí – formální pojem je proveden sám sebou.“

¹⁸ Novotný, O. Znovu k návrhu nového trestního kodexu. Trestní právo, X, 2005, 3, str. 2.

¹⁹ V podstatě stejným způsobem vyjádřil citovaný Novotný, O. svůj názor již dříve, viz: Na okraj rekodifikace trestního práva hmotného. Trestní právo, IX, 2004, 10, str. 6.

²⁰ Kratochvíl, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vyd., 2. vyd., 3. vyd. Brno: MU v Brně, 1994, 1996, 2002/2003, str. 86–90, str. 88–92, str. 153–157.

činu, fungující primárně při posuzování *viny* pachatele, tj. v rovině *základů trestní odpovědnosti*, a znovu dodejme, výlučně jen ve prospěch pachatele.²¹

„Pojetí“ a nikoli jen „pojmem“ trestného činu proto, že obě ustanovení osnovy rozsah trestního bezprávní trestným činem pouze necharakterizují, ale také vymezují: § 13 odst. 1 jeho protiprávností a trestností, vyjádřenou znaky skutkové podstaty, § 396 odst. 2 společenskou škodlivostí činu, vázanou na účel trestního zákona. Zřejmě jedině takto lze interpretovat „vzkaz“ osnovy stran pojetí trestného činu, nemá-li být od počátku založeno na neřešitelný problém, jak chápat pojetí trestného činu v citovaných ustanoveních osnovy. Takováto interpretace je i z praktického hlediska nezbytná vzdor tomu, že obsah § 13 odst. 1 osnovy vyjadřuje formální pojetí, které s pojetím materiálním (§ 396 odst. 2 osnovy) nachází společnou „řeč“ jen obtížně, ne-li vůbec, bereme-li je jako neslučitelné protiklady. Dosavadní diskuse na toto téma však dokumentují, že takovýto – „černobílý“ – pohled je čistou teorií, bez praktického užitku.

Věci by proto prospělo, kdyby jednak dikce obou ustanovení byla spojena v ustanovení jediné, uvedené v základech trestní odpovědnosti kam systematicky patří,²² jednak aby jeho samotné znění, tzn. legální definice trestného činu jako pojmu, vyjadřovala rozsah trestního bezprávní *formálně-materiálně*.

IV. DOPORUČENÍ PŘEDKLADATELI OSNOVY

V návaznosti na předchozí text by proto bylo žádoucí učinit pokus zcela konkrétně zformulovat návrh takové definice trestného činu, inspirující případně předkladatele osnovy ke změnám ještě v průběhu připomínkového řízení. Na pomoc lze vzít různé návrhy z minulosti, které sledovaly, jak již řečeno, od počátku rekodifikačních prací myšlenku formálně-materiálního pojetí trestného činu. Bylo by možné přijmout nejmenším dvojí řešení. První, které by se v podstatě, s malými obměnami, vrátilo k návrhu dikce § 13 osnovy, předloženému pracovní skupinou plénu LRV v listopadu roku 2003 (A), a druhé, které by se opíralo o návrhy ještě staršího data (B).

A:

- 1) *Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*
- 2) *Čin, jehož závažnost je nepatrná vzhledem k významu chráněného zájmu, který byl činem dotčen, k jeho následku, k míře zavinění, k pohnutce nebo k cíli a způsobu jednání pachatele, jejichž naplnění takový zákon vyžaduje, není trestným činem.*

²¹ Jak již řečeno, poněkud stranou ponechávám v tomto sdělení pojetí trestného činu funkční z hlediska *právních následků základů trestní odpovědnosti*, tj. trestů, ochranných opatření a opatření. V tomto směru zřejmě není pochybností o existenci rovněž kombinovaného pojetí, tedy *formálně-materiálního*; srov. např. ustanovení § 38 a § 39 osnovy.

²² Srov. např. *Korošec, D.* Das materiellrechtliche Institut der Geringfügigkeit der Tat im slowenischen Strafrecht. ZStW, 115, 2003, 3, str. 126 (742) a n. *Pollesch, A. (red.)* Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego ... etc. Kraków: Kantor Wydawniczy, ZAKAMYCZE, 2003, str. 15. Zákon č. 300/2005 Zb. z., trestný zákon, § 10.

B:

- 1) *Trestným činem je protiprávní čin, který vykazuje znaky uvedené v trestním zákoně, jehož stupeň závažnosti je vyšší než nepatrný.*
- 2) *Stupeň závažnosti činu je určován významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, jeho následky, mírou zavinění, pohnutkou nebo cíli a způsobem jednání pachatele, jejichž naplnění takový zákon vyžaduje.*

Obě alternativy pojímají trestný čin jako základ trestní odpovědnosti. Při výkladu a aplikaci konkrétních ustanovení trestního zákona z hlediska viny pachatele vedou orgán činný v trestním řízení k tomu, aby znaky příslušné skutkové podstaty trestného činu naplňoval z tohoto hlediska jen relevantním obsahem (tj. závažností), tedy aby závažnost spáchaného deliktu neposuzoval a nehodnotil „podle všech okolností případu“, ale pouze na základě těch, které lze subsumovat pod znaky odpovídající skutkové podstaty. Jinak řečeno, aby tak nečinil bez ohledu na jejich různý význam z pohledu viny a z pohledu trestních sankcí.

Touto cestou by se zřetelně diferencovala role materiální stránky, tj. závažnosti trestného činu, z aspektu viny (§ 13 odst. 2 osnovy) a z aspektu trestních sankcí (§ 38 odst. 1, § 39 odst. 1, 2, 3, 4, § 97 odst. 1 osnovy).

Materiální stránka (závažnost) trestného činu, jakožto materiální korektiv jeho stránky formální, by tak plnila požadovanou roli především z pohledu viny. Odstraňovala by negativa čistě formálního pojetí, spočívající v tvrdostech postihu, a to jen ve prospěch pachatele, jakož i za využití samotné stránky formální, která by onen materiální korektiv z hlediska viny nasměrovala tam, kam patří – do hranic skutkové podstaty.

Naproti tomu závažnost fungující při ukládání trestních sankcí v intencích citovaných ustanovení osnovy o jejich přiměřenosti a o výměře trestu by až tak striktně omezovala nebyla, to naopak v zájmu vytvoření maximálního prostoru pro jejich soudní individualizaci.

Navržené legální definice trestného činu také přiměřeně odstraňují vytýkanou neurčitost § 396 odst. 2 osnovy, což je významné prakticky. To znamená, že nabízejí *taxativně* vyjmenovaná relativně určitá kritéria posuzování závažnosti spáchaného deliktu, přičemž specifikují jejich roli z hlediska viny, na rozdíl od jejich působení při ukládání trestních sankcí, kde výčet materiálních kritérií je ze zřejmých důvodů *demonstrativní* (srov. „zejména“ v § 39 odst. 2). Pravda, o účelu trestního zákona se navržené definice nezmiňují, ale tento deficit bude možné odstraňovat postupně, přestože nikterak jednoduše.²³ Dále vyjadřují na patřičném místě osnovy to, co zde vyjádřeno býti má. Je zřejmé, že ve vztahu k provinění mladistvých by pak ta či ona definice musela být vhodně modifikována v zákoně č. 218/2003 Sb.

Otázka, které z obou definic dát přednost, může být nepochybně předmětem další diskuse. Osobně bych se přimlouval za alternativu B, neboť ta lépe odpovídá požadavku, aby legální definice trestného činu vyjadřovala jeho formálně-materiální pojetí.

²³ Kratochvíl, V. K pojetí trestného činu v návrhu trestního zákoníku České republiky 2006 (*glosa postrekodifikační*). *Trestněprávní revue*, V, 2006, 5, str. 132.

Činí tak už v odstavci 1 § 13 s tím, že v odstavci 2 nabízí kritéria konkrétního stupně závažnosti. Naproti tomu alternativa A, byť svým negativním vymezením („není trestným činem“) patří mezi tradiční,²⁴ zmíněné pojetí nevyjadřuje zcela zřetelně. V odstavci 1 § 13 je obsaženo pojetí jen formální, přičemž odst. 2 teprve „dodává“ požadovanou materiální charakteristiku (pojetí). Souhlasím ovšem, že tyto definiční nuance nejsou zase až tak fatální, takže rozhodnutí, která z nich je akceptovatelnější ponechávám otevřeně.

V. MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ A EVROPSKOPRÁVNÍ PŘÍSTUPY K POJMU „TRESTNÝ ČIN“ („ZLOČIN“)

Z hlediska *mezinárodně právního* např. Římský Statut Mezinárodního trestního soudu (dále i „Statut“)²⁵ umožňuje na základě některých svých ustanoveních činit závěry stran obecného pojetí zločinu a jeho vyjádření (definování) ve Statutu samotném.²⁶

Jedná se o články ohledně „jurisdikci soudu podléhajících zločinů“ (čl. 5), „elementů zločinu“ (čl. 9), „skutkové podstaty zločinu“ (čl. 22), jakož i stran „subjektivních (a objektivních) znaků skutkové podstaty“ (čl. 30).

Podle čl. 5 odst. 1 je „Jurisdikce soudu omezena na nejtěžší zločiny, které se dotýkají mezinárodního společenství jako celku. Jurisdikce soudu se vztahuje v souladu s tímto Statutem na následující zločiny:

- a) zločin genocidy (čl. 6);
- b) zločin proti lidskosti (čl. 7);
- c) válečný zločin (čl. 8);
- d) zločin agrese (zatím ve znění a s limitem daným odstavcem 2 čl. 5 Statutu).“

O elementech zločinu pak hovoří čl. 9 odst. 1 Statutu následovně: „Elementy zločinu pomáhají soudu při výkladu a aplikaci článků 6, 7 a 8. (Tyto elementy) budou přijaty členy shromáždění smluvních stran (států) dvou třetinovou většinou. Aktivní legitimaci ke změnám elementů zločinu, jakož i přípustnost a podmínky těchto změn upravují odstavce 2 a 3 citovaného článku 9.“

Ustanovení čl. 22 odst. 1 Statutu vyjadřuje zásadu *nullum crimen sine lege* slovy: „Osoba je podle tohoto Statutu trestně odpovědná jen tehdy, jestliže sporné („...das fragliche Verhalten...“, „...the conduct in question constitutes...“, posuzované, V. K.) jednání v době spáchání činu naplňuje skutkovou podstatu zločinu podléhajícího juris-

²⁴ Srov. § 3 odst. 2 tr. zák., § 6 odst. 2 zák. č. 218/2003 Sb., čl. 1 § 2 polského trestního zákoníku (*Pollesch, A. (red.) Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego ... etc.* Kraków: Kantor Wydawniczy, ZAKAMYCZE, 2003, str. 15).

²⁵ *Rosbaud, Ch., Triffterer, O. (eds.) Rome Statute of the International Criminal Court, Statut de Rome de la cour Pénale International, Estatuto de Roma de la Corte Penal International, Römisches Statut des Internationalen Strafgerichtshofs.* Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft. 1. Aufl., 2000.

²⁶ Podrobně srov. *Kratochvíl, V. Trestný čin (zločin) ve smyslu Statutu Mezinárodního trestního soudu – pojem a jeho implementace do právního řádu ČR.* In: Krausová, I. (red.) *Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu.* Sborník příspěvků ze semináře pořádaného Českou národní skupinou Mezinárodní společnosti pro trestní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 71 a násl.

dikci soudu. Důležitý jeho doplněk představuje odstavec 2, který požaduje, aby výklad pojmového vymezení zločinu byl restriktivní (*criminalia sunt restringenda*); kromě toho se zakazuje analogie *in malam partem*. V pochybnostech se pojmové vymezení (zločinu) vykládá ve prospěch osoby (*in bonum partem*), proti níž se vede vyšetřování, trestní stíhání nebo vůči níž je namířen rozsudek.

Subjektivními znaky skutkové podstaty, tzn. úmyslem přímým a nepřímým (čl. 30 odst. 2), jakož i vědomostí/vědomím (odst. 3 cit. čl.) musejí být zahrnuty a naplněny objektivní znaky skutkové podstaty.

Z hlediska sledovaného v tomto sdělení jsou klíčovými ustanoveními čl. 5 odst. 1, věta první i druhá a čl. 22 odst. 1.

V prvním případě (čl. 5 odst. 1 věta první) lze hovořit ve smyslu Statutu o „materiální“ stránce zločinu, neboť se požaduje, aby šlo pouze o *nejtěžší* zločiny, které se dotýkají *mezinárodního společenství jako celku*. Naproti tomu ustanovení uvedené na druhém místě požaduje, aby posuzované jednání naplnilo v době, kdy bylo spácháno, *skutkovou podstatu* zločinu uvedeného v čl. 5, jehož se týká jurisdikce Soudu (čl. 5 odst. 1 věta druhá). Tu lze nepochybně mluvit o stránce „formální.“ Zákaz analogie k tíži v daném kontextu jen stvrzuje existenci uvedeného znaku.

Materiální pojetí zločinu ve smyslu čl. 5 odst. 1, věta první, ve spojení s postuláty věty druhé o elementech zločinu, dále zmíněnými v čl. 9, a zejména pak s odvoláním na čl. 22 odst. 1, 2 Statutu mne proto vedou k závěru, že materiální stránka tohoto zločinu byla tvůrci Statutu umístěna nejen in abstracto (typově), tj. de lege ferenda, nýbrž i de lege lata in concreto, důsledně do rámce jeho skutkové podstaty. Jako taková a jen v těchto hranicích by měla být hodnocena i v každém jednotlivém případě, při zkoumání podmínek viny pachatele. Tedy nikoliv materiální stránka vycházející ze „všech okolností případu“, ale pouze z okolností subsumovatelných znakům té které skutkové podstaty zločinu ve smyslu Statutu.²⁷ Jinak řečeno, v uvedeném vidím *formálně-materiální* pojetí zločinu de lege ferenda i de lege lata, z hlediska viny.²⁸

Daný závěr neodporuje ani konkrétním formulacím skutkových podstat zločinů v jurisdikci Soudu, ve smyslu čl. 5 odst. 1 Statutu; srov. např. čl. 8 odst. 1, 2 písm. a), body III., IV., písm. b).

Pokud se jedná o přístupy *evropského práva*, trestný čin v tomto pojetí předpokládá existenci samotného „evropského trestního práva“, což je téma na samostatné pojednání.²⁹ Vyjdu-li ze svého chápání forem evropského trestního práva,³⁰ lze de lege lata uvažovat o „evropském“ pojetí trestného činu v těchto směrech.

²⁷ Z tohoto hlediska je proto problematický čl. 53 odst. 2 písm. c) Statutu, protože je co do vymezení hranic posuzování konkrétní závažnosti zločinu dosti neurčitý.

²⁸ Podrobně srov. *Kratochvíl, V. a kol.* Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 2003, 2006, s. 37 a 155, 156.

²⁹ Více srov. *Kmec, J.* Evropské trestní právo. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 10. *Kratochvíl, V.* Trestněprávní rozměr Smlouvy o Ústavě pro Evropu a jeho význam pro evropské trestní právo; rakouské zkušenosti. Právník, CXXXXVI, 2007, 3, str. 274 a násl.

³⁰ *Trestní právo evropské* je kategorií *národní, resp. vnitrostátní*, tedy výsledek procesu „europeizace“ národních trestních právních systémů členských států EU, tzn. výsledek jejich vertikální harmonizace s komunitárním právem ES a horizontální harmonizace s unijním právem EU, jakož i vzájemné harmonizace trestních právních systémů členských států. Naproti tomu druhé, tj. *evropské právo trestní*, by mělo být samostatnou *nadnárodní, resp. nadstátní supranacionální* kategorií, tzn. výsledkem právní normotvorby (právo tvorby) unijních institucí.

Trestní právo evropské (TPE), ilustrováno na platném českém TPE, v procesu europeizace žádným způsobem dotčeno nebylo, máme-li na mysli kategorii „trestný čin“. Takzvané „euronovely“ trestního zákona, implementující obsah příslušných sekundárních pramenů evropského *unijního* práva do českého trestního práva, míří v podstatě jen do zvláštní části trestního zákona, aniž by se dotýkaly institutů jeho části obecné.³¹ Situace je proto v uvedeném směru poměrně jednoduchá.

Pohled *evropského práva trestního* (EPT) na pojem „trestného činu“ lze rovněž snadno „diagnostikovat.“ Nejen platné primární,³² nýbrž ani sekundární prameny evropského *komunitárního* práva nenabízejí z důvodů celkem zřejmých vstupy do obecného trestněprávního instrumentaria členských států EU v podobě definovaného pojmu „trestný čin“.

Zdánlivou výjimku v tomto ohledu představuje oblast trestních sankcí, která se však od EPT musí odlišovat.³³ V té souvislosti je nutno upozornit, že Evropský soudní dvůr (dále i „ESD“) vstoupil aktuálně do procesu komunitarizace (supranacionalizace) evropského práva a potažmo i (vnitrostátního) trestního práva klíčovým rozhodnutím velkého senátu ze dne 13. 9. 2005 ve věci C-176/03 – Komise v. Rada. Komise, jak známo, podala žalobu na zrušení rámcového rozhodnutí Rady EU č. 2003/80/SVV ze 27. 1. 2003, o trestněprávní ochraně životního prostředí. Z rozsudku ESD pak vyplynulo, že: „Zákonodárce Společenství může přijmout opatření vztahující se k trestnímu právu členských států, resp. opatření, která považuje za nezbytná pro zajištění plné účinnosti norem, které vydal v oblasti ochrany životního prostředí, pokud použití účinných, přiměřených a odrazujících trestních sankcí příslušnými vnitrostátními orgány představuje nezbytné opatření pro boj proti vážným zásahům do životního prostředí.“³⁴ V tomto případě však nejde o pohled jmenovitě evropského práva trestního, zcela samostatně nejen vytvořeného, ale i přímo působícího supranacionálně.

Vraťme se však k „evropskému“ pojmu trestný čin, tentokrát de lege ferenda. Přístup *trestního práva evropského*, tedy budoucího českého, vychází z obsahu části III. a IV. tohoto sdělení s tím, že ani do budoucna nelze očekávat dramatické vstupy „bruselských institucí“ do procesu formování pojetí trestného činu v právu členských států.

Pohled *evropského práva trestního*, de lege ferenda, budu demonstrovat na materii, kterou v tomto směru nabízí Smlouva o Ústavě pro Evropu (dále i „SÚE“).³⁵

³¹ Srov. např. Rámcové rozhodnutí Rady EU z 13. června 2002 o boji proti terorismu (2002/475/SVV; 2002/475/JHA) a zák. č. 537/2004 Sb., jenž zakotvil novou skutkovou podstatu trestného činu „teroristického útoku“ (§ 95). Jen vzdáleně, jako na určité vodítko k tomu, co vnitrostátně kriminalizovat z pohledu evropského práva, máme-li na mysli jeho primární prameny, lze odkázat na čl. 31 odst. 1 písm. e) SEU, pojednávajícím o opatřeních k vytvoření *minimálních pravidel* týkajících se *skutkových podstat* ... v oblastech organizovaného zločinu, terorismu a nezákonnému obchodu s drogami.

³² Opět jen vzdáleně, jako určitého vodítka k tomu, co vnitrostátně kriminalizovat z pohledu evropského jako trestný čin, se lze dovolat čl. 10 SES, hovořícím o zásadě *loajality*, jakož i čl. 280 odst. 2 SES, obsahujícím zásadu *asimilace*.

³³ *Satzger, H.* Die Europäisierung des Strafrechts. Köln etc.: Carl Heymanns Verlag KG, 2001, str. 699. *Satzger, H.* Internationales und Europäisches Strafrecht. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2005, str. 24–25.

³⁴ *Smolek, M.* Evropský soudní dvůr: Trestní sankce v oblasti životního prostředí – revoluce v trestním právu členských států? *Trestněprávní revue*, č. 12/2005, str. 329.

³⁵ Text dostupný z www.souborpredpisu.cz/evropskaustava

Nepochybně blízko k této problematice má čl. III-271 odst. 1, 2 SÚE. Jeho dikce odkazuje na minimální pravidla, týkající se vymezení trestných činů, stanovená evropským rámcovým zákonem. Ve smyslu odst. 1 citovaného článku se pojem trestného činu vyznačuje těmito znaky: *materiálním*³⁶ (tj. „mimořádně závažná“ trestná činnost v oblastech vyjmenovaných ve druhé větě tohoto odstavce: terorismus, obchod s lidmi ... organizovaná trestná činnost a další) a *materiálně-formálním* (tj. „mezinárodní rozměr“ této trestné činnosti v důsledku její povahy nebo dopadu /materiální znak/ nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném právním základě /formální znak/).

Pro stanovení rozsahu materiálního znaku (stránky) „evropského“ trestného činu je příznačné, že shora uvedený taxativní výčet oblastí kriminalizace nepovažuje SÚE za jednu provždy daný. Jakousi pojistkou proti takovéto nežádoucí „konzervaci“ je obsah věty třetí, podle níž na základě vývoje trestné činnosti může Rada EU přijmout evropské rozhodnutí určující další oblasti trestné činnosti (kurzíva V. K.), které splňují (materiální a formální) kritéria uvedená v tomto (1.) odstavci. Vzhledem k mimořádné vnitrostátní „suverenitní“ citlivosti určení mezí kriminalizace typů jednání je ovšem toto oprávnění Rady velice závažné. A to přesto, že i když prvotní vymezení vyjmenovaných oblastí kriminálního bezpráví svěřuje SÚE evropskému rámcovému zákonu, tj. aktu legislativní povahy, kdežto další jeho rozšiřování už jenom evropskému rozhodnutí nikoliv legislativní povahy, musí být rozsah trestního bezpráví stanoven konečným způsobem opět v evropském rámcovém zákonu. Budiž v tomto směru jistou útěchou i to, že Rada přijímá evropské rozhodnutí jednomyslně a se souhlasem Evropského parlamentu.

Poněkud odlišnou konstrukci materiální stránky „evropského“ trestného činu nacházíme v odst. 2 citovaného ustanovení.³⁷ Evropským rámcovým zákonem eventuálně stanovená minimální pravidla pro vymezení trestných činů jsou z hlediska oblastí, jichž se dotýkají, odvislá od toho, ukáže-li se, že sblížení trestněprávních předpisů členského státu je nezbytné pro zajištění účinného provádění politiky Unie v oblasti, která byla předmětem harmonizačního opatření. Ustanovení druhého odstavce čl. III-271 SÚE tedy počítá s dalším kritériem kriminalizace činů jako soudně trestných, a sice s potřebou účinného provádění unijní politiky v oblastech, které byly předmětem harmonizačního opatření; viz např. čl. III-172, a na které, jak mám za to, nedopadá mechanismus „evropské“ kriminalizace ve smyslu odstavce prvního tohoto ustanovení. SÚE v odstavci 2 totiž „...umožňuje Unii stanovit harmonizované trestní postihy za porušení harmonizovaných norem v celém spektru unijního práva (kurzíva V. K.). Ustanovení je druhou stranou úsilí o předcházení trestným činům (čl. III-272) tím, že jsou právní předpisy legislativně konstruovány tak, aby bylo co nejobtížnější je porušit (tzv. *crimeproofing*). Je-li přes toto úsilí trestná činnost spáchána, tento odstavec umožňuje, aby byla trestána podle jednotných unijních pravidel.“³⁸

³⁶ Také Pipek, J. Smlouva o Ústavě pro Evropu a další vývoj trestního práva v EU. Právník, č. 12/2005, na str. 1444 hovoří o „...fakticky zprostředkovaném *materiálním* pojmu daném obecně charakterem trestné činnosti jako závažné...“

³⁷ Citovaný Pipek, J. tu materiální stránku nevidí, když říká: „Předpokladem (kriminalizace V. K.) tu tedy není závažnost činnosti, ale Uníí sledovaný cíl.“ (tamtéž). Ovšem „Uníí sledovaný cíl“, jak mám za to, je nepochybně cíl chránit harmonizované oblasti politik Unie, tedy veskrze aspekt *materiální* povahy.

³⁸ Syllová, J., Pítrová, L., Svobodová, M. a kol. Ústava pro Evropu. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 406.

I příklad SÚE ukazuje, že pojetí trestného činu nepředstavuje otázku okrajovou a jen čistě teoretickou, nýbrž zásadní a do budoucna i praktickou. Objektivní potřeba zohledňovat při kriminalizaci (hledisko *typové* závažnosti činu) i při aplikaci trestněprávní úpravy (hledisko *konkrétní* závažnosti spáchaného činu) materiální korektiv trestnosti činu je zřejmá, i když se o ní nemluví vždy výslovně.

VI. ZÁVĚREM

Nutně jen letmý pohled na problematiku pojetí trestného činu ve vnitrostátním, mezinárodním a evropském právu dokumentuje, myslím, že poměrně přesvědčivě, objektivní konvergenční tendenci, příznačnou nejen pro trestní právo hmotné. To znamená přístupy, které vycházejí z kombinace krajních řešení, vybírajíce z nich pokud možno kompatibilní pozitiva, s cílem minimalizovat naopak jejich negativa. Že se jedná o procesy nikoli jednoduché, je evidentní. Tato skutečnost však nemůže v žádném případě odůvodnit snahu se těmito tendencím jakkoli vyhýbat. Fakt, že tomu tak alespoň v tomto čase není, potvrzuje i tato konference.

LITERATURA

- Brožová, I.* K vládnímu návrhu trestního zákoníku. *Právník*, CXXXIV, 2005, 6, str. 645 a násl.
- Fenyk, J.* Návrh trestního zákona České republiky, příčiny a důsledky jeho nepřijetí (Odlišný vývoj a osud projektů trestních zákonů od vzniku samostatného Československa). *Trestní právo*, X, 2006, 6, str. 4 a násl.
- Jelínek, J.* K novému trestnímu zákoníku. *Karlovarská právní revue*, II, 2006, 3, str. 1 a násl.
- Kmec, J.* *Evropské trestní právo*. Praha: C. H. Beck, 2006.
- Korošec, D.* Das materiellrechtliche Institut der Geringfügigkeit der Tat im slowenischen Strafrecht. *ZStW*, 115, 2003, 3, str. 126 (742) a násl.
- Kratochvíl, V.* České trestní právo stále v pohybu. *Trestní právo*, I, 1996, 4, str. 2 a násl.
- Kratochvíl, V. a kol.* *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 3. vyd. Brno: MU v Brně, 2002/2003/2006.
- Kratochvíl, V.* Od formálního pojetí trestného činu k formálnímu pojetí trestného činu? In: Krausová, I. (red.): *Ve službách práva. Sborník příspěvků k 10. výročí založení pobočky nakladatelství C. H. Beck v Praze*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 239 a násl.
- Kratochvíl, V.* Trestný čin (zločin) ve smyslu Statutu Mezinárodního trestního soudu – pojem a jeho implementace do právního řádu ČR. In: Krausová, I. (red.) *Problémy implementace Statutu Mezinárodního trestního soudu do právního řádu. Sborník příspěvků ze semináře pořádaného Českou národní skupinou Mezinárodní společnosti pro trestní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 71 a násl.
- Kratochvíl, V.* Od materiálního pojetí k formálnímu pojetí trestného činu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, XIII, 2005, 2, str. 169 a násl.
- Kratochvíl, V.* K pojetí trestného činu v návrhu trestního zákoníku České republiky 2006 (*glosa postrekodifikační*). *Trestněprávní revue*, V, 2006, 5, str. 129 a násl.
- Kratochvíl, V.* Trestněprávní rozměr Smlouvy o Ústavě pro Evropu a jeho význam pro evropské trestní právo; rakouské zkušenosti. *Právník*, CXXXVI, 2007, 3, str. 274 a násl.

- Novotný, O.* Na okraj rekodifikace trestního práva hmotného. *Trestní právo*, IX, 2004, 10, str. 6 a n.
- Novotný, O.* Znovu k návrhu nového trestního kodexu. *Trestní právo*, X, 2005, 3, str. 2.
- Pípek, J.* Formální pojetí trestného činu a princip oportunity. *Trestněprávní revue*, III, 2004, 11, str. 309 a násl.
- Pípek, J.* Smlouva o Ústavě pro Evropu a další vývoj trestního práva v EU. *Právník*, č. 12/2005, str. 1444 a násl.
- Pollesch, A. (red.)* Kodeks karny, Kodeks postepowania karnego ... etc. Kraków: Kantor Wydawniczy, ZAKAMYCZE, 2003.
- Rosbaud, Ch., Triffterer, O. (eds.)* Rome Statute of the International Criminal Court, Statut de Rome de la cour Pénale International, Estatuto de Roma de la Corte Penal International, Römisches Statut des Internationalen Strafgerichtshofs. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft. 1. Aufl., 2000.
- Satzger, H.* Die Europäisierung des Strafrechts. Köln etc.: Carl Heymanns Verlag KG, 2001.
- Satzger, H.* Internationales und Europäisches Strafrecht. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2005.
- Smolek, M.* Evropský soudní dvůr: Trestní sankce v oblasti životního prostředí – revoluce v trestním právu členských států? *Trestněprávní revue*, č. 12/2005, str. 329 a násl.
- Solnař, V., Fenyk, J., Čísařová, D.* Systém českého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti. Podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Orac, 2003.
- Šámal, P.* Osnova trestního zákoníku 2004–2006. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2006.
- Válková, H., Stočesová, S. (ed.)* Česká reforma trestního práva hmotného na rozcestí – bilance a perspektivy. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: ZČU, 2006.
- Žatecká, E., Kučera, P.* Seminář „Právně-filozofická východiska trestní politiky v procesu evropské integrace. K odkazu Jaroslava Kallaba“ (Brno, 13. 2. 2007), *Trestněprávní revue*, VI, 2007, 4, str. 120.

BEMERKUNGEN ZU DER LEGALEN DEFINITION DER STRAFTAT IM GESETZENTWURF DES STGB 2006

Zusammenfassung

Der Beitrag behandelt die Grundaspekte der Straftat, also die Auffassung und den Begriff (Definition) dieser Tat im Gesetzentwurf des StGB in den Jahren 2001–2006. Besonders betrifft man die formell-materielle Auffassung der Straftat aufgrund der Bestimmungen der §§ 13 und 396 Abs. 2. Zugleich umfasst er die völkerrechtlichen Vorstellungen über den Begriff der Straftat, sowie auch europäisch-rechtliche Zutritte.

Schlagwörter: Straftat; formelle Auffassung der Straftat; formell-materielle Auffassung der Straftat; Römisches Statut des Internationalen Strafgerichtshofs; Verfassungsvertrag für das Europa

Klíčová slova: trestný čin; formální pojetí trestného činu; formálně-materiální pojetí trestného činu; Římský statut Mezinárodního trestního soudu; Smlouva o Ústavě pro Evropu